

ODBORNÉ STANOVISKO HLAVNEJ KONTROLÓRKY K NÁVRHU ZÁVEREČNÉHO ÚČTU MESTA BREZNA ZA ROK 2024

V zmysle § 18f ods. 1 písmeno c) zákona č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu záverečného účtu mesta Brezna za rok 2024.

Odborné stanovisko k návrhu záverečného účtu mesta Brezna za rok 2024 som spracovala na základe zverejneného návrhu záverečného účtu mesta Brezna za rok 2024 (ďalej len „návrh záverečného účtu“).

A. VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA ODBORNÉHO STANOVISKA K NÁVRHU ZÁVEREČNÉHO ÚČTU

Návrh záverečného účtu je spracovaný v súlade so zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“).

Návrh záverečného účtu je predložený na rokovanie mestského zastupiteľstva v zákonom stanovenej lehote do 30. júna 2025.

Návrh záverečného účtu bol verejne sprístupnený na úradnej tabuli mesta, na elektronickej úradnej tabuli a na webovom sídle mesta v zákonom stanovenej lehote v súlade s § 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. V súlade s platnou právnou úpravou bolo vykonané pripomienkové konanie k návrhu záverečného účtu.

Mesto si splnilo povinnosť podľa § 16 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a dalo si overiť účtovnú závierku audítorom podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (§ 9 ods. 4). Výrok audítora je súčasťou návrhu záverečného účtu.

Predložený návrh záverečného účtu obsahuje relevantné náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy:

- a) údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- b) bilanciu aktív a pasív,
- c) prehľad o stave a vývoji dlhu,
- d) údaje o hospodárení príspevkových organizácií,
- e) hodnotenie plnenia programov rozpočtu mesta.

Prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v členení podľa jednotlivých príjemcov je súčasťou časti B návrhu záverečného účtu pod názvom „Finančné usporiadanie vzťahov“.

Údaje o plnení rozpočtu sú spracované podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová, organizačná a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie, ktorá je záväzná pri zostavovaní, sledovaní a vyhodnocovaní rozpočtov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

B. ZOSTAVENIE ZÁVEREČNÉHO ÚČTU

Mesto pri zostavení návrhu záverečného účtu postupovalo podľa § 16 ods. 1 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a po skončení rozpočtového roka údaje o rozpočtovom hospodárení súhrnne spracovalo do záverečného účtu.

1. ROZPOČTOVÉ HOSPODÁRENIE

Viacročný programový rozpočet mesta Brezno na roky 2024 – 2026 (ďalej len „rozpočet“) bol schválený uznesením mestského zastupiteľstva č. 252/2023 zo dňa 13. 12. 2023.

Mesto zostavilo rozpočet v súlade s § 10 ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Rozpočet bol zostavený a schválený ako vyrovnaný. Bežný rozpočet bol schválený ako vyrovnaný a kapitálový rozpočet ako schodkový, pričom mesto plánovalo vykryť schodok kapitálového rozpočtu úverom zo ŠFRB a úverom z Environmentálneho fondu.

Schválený rozpočet bol v súlade s §12 ods. 3 a §14 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v priebehu roku 2024 upravovaný rozpočtovými opatreniami.

Mestské zastupiteľstvo prerokovalo a schválilo 4 zmeny rozpočtu:

- prvá zmena schválená dňa 27. marca 2024 uznesením č. 47/2024
- druhá zmena schválená dňa 29. mája 2024 uznesením č. 69/2024
- tretia zmena schválená dňa 27. júna 2024 uznesením č. 98/2024
- štvrtá zmena schválená dňa 13. novembra 2024 uznesením č. 184/2024

Ďalšie zmeny rozpočtu boli vykonané v súlade s uznesením mestského zastupiteľstva č. 168/2016 zo 15.11.2016, na základe ktorého o zmenách rozpočtu môže za podmienok určených zastupiteľstvom rozhodnúť primátor mesta. Týchto zmien bolo celkovo 409, o všetkých bolo písomne informované mestské zastupiteľstvo.

Hospodárenie mesta v roku 2024 dokumentuje nasledovná tabuľka:

	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	20 335 295	26 150 705	26 150 700,44
Bežné výdavky	20 335 295	23 133 567	22 902 218,70
Prebytok bežného rozpočtu	0	3 017 138	3 248 481,74
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	2 039 915	2 246 748	2 246 748,21
Kapitálové výdavky	5 924 523	8 094 522	8 031 817,39
Schodok kapitálového rozpočtu	- 3 884 608	- 5 847 774	- 5 785 069,18
ROZPOČET			
Príjmy	22 375 210	28 397 453	28 397 448,65
Výdavky	26 259 818	31 228 089	30 934 036,09
SCHODOK ROZPOČTU	- 3 884 608	- 2 830 636	- 2 536 587,44
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	4 805 010	5 207 870	5 158 998,02
Výdavkové finančné operácie	920 402	1 214 132	1 214 130,48
Rozdiel vo finančných operáciách	3 884 608	3 993 738	3 944 867,54

(údaje sú uvedené v €)

Hospodárenie mesta v roku 2024 hodnotím ako stabilné. Uvádzam niekoľko kľúčových skutočností, ktoré majú zásadný význam aj pre nastavenie finančného manažmentu mesta do budúcnosti:

- a) bol zaznamenaný výrazný nárast bežných príjmov v porovnaní s pôvodne schváleným rozpočtom; tento pozitívny vývoj umožnil primerané navýšenie čerpania bežných výdavkov;
- b) napriek vyššiemu čerpaniu bežných výdavkov v porovnaní s predchádzajúcim obdobím, ich úroveň neprekročila tempo rastu príjmov, v dôsledku čoho mesto dosiahlo prebytok bežného rozpočtu — ide o pozitívny signál rozpočtovej disciplíny;
- c) príjmová aj výdavková stránka kapitálového rozpočtu prekročila pôvodne plánované objemy; oceňujem zmenu v prístupe k rozpočtovaniu kapitálových výdavkov, ktorá prispela k realistickejšiemu plánovaniu rozvojových investičných programov;
- d) dosiahnutý prebytok bežného rozpočtu umožnil krytie schodku kapitálového rozpočtu (popri mimorozpočtových zdrojoch) a zároveň vytvoril priestor pre významné posilnenie rezervného fondu;
- e) celkový schodok rozpočtu nemožno považovať za negatívny jav, naopak, svedčí o tom, že mesto aktívne investuje do svojho majetku a realizuje rozvojové investičné programy, ktoré má naplánované v rámci svojho strategického plánovania.

Hospodárenie mesta je možné porovnať s uplynulým obdobím:

2023	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	19 181 857	22 612 485	22 611 166,25
Bežné výdavky	19 181 857	21 942 074	21 490 126,35
Prebytok bežného rozpočtu	0	670 411	1 121 039,90
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	15 758 526	9 890 005	9 436 994,71
Kapitálové výdavky	23 957 487	20 601 292	15 302 247,78
Schodok kapitálového rozpočtu	-8 198 961	-10 711 287	-5 865 253,07
ROZPOČET			
Príjmy	34 940 383	32 502 490	32 048 160,96
Výdavky	43 139 344	42 543 366	36 792 374,13
SCHODOK ROZPOČTU	- 8 198 961	-10 040 876	-4 744 213,17
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	10 122 773	12 542 363	7 586 254,46
Výdavkové finančné operácie	1 923 812	1 983 101	1 983 099,43
Rozdiel vo finančných operáciách	8 198 961	10 559 262	5 603 155,03
2022	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	17 587 741	20 014 220	20 014 224,73
Bežné výdavky	17 258 349	18 516 975	18 359 180,54
Prebytok bežného rozpočtu	329 392	1 497 245	1 655 044,19
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	13 608 646	5 086 129	5 086 128,62
Kapitálové výdavky	16 951 666	6 426 587	5 102 606,35
Schodok kapitálového rozpočtu	- 3 343 020	- 1 340 458	- 16 477,73
ROZPOČET			
Príjmy	31 196 387	25 100 349	25 100 353,35
Výdavky	34 210 015	24 943 562	23 461 786,89
PREBYTOK ROZPOČTU	- 3 013 628	+ 156 787	+ 1 638 566,46
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	4 759 620	1 551 365	1 529 165,78
Výdavkové finančné operácie	1 745 992	1 672 573	1 672 570,27
Rozdiel vo finančných operáciách	3 013 628	- 121 208	- 143 404,49

2021	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	15 547 940	18 037 024	18 037 035,10
Bežné výdavky	14 617 461	16 466 888	16 341 380,87
Prebytok bežného rozpočtu	+ 930 479	+ 1 570 136	+ 1 695 354,23
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	4 981 499	2 329 104	2 239 104,90
Kapitálové výdavky	11 458 953	5 907 969	5 905 635,29
Schodok kapitálového rozpočtu	- 6 477 454	- 3 578 865	- 3 576 530,39
ROZPOČET			
Príjmy	20 529 439	20 366 128	20 366 140,00
Výdavky	26 076 414	22 374 857	22 247 316,16
SCHODOK ROZPOČTU	- 5 546 975	- 2 008 729	- 1 881 176,16
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	6 835 000	3 750 777	3 748 454,23
Výdavkové finančné operácie	1 288 025	1 106 560	1 106 559,23
Rozdiel vo finančných operáciách	+ 5 546 975	+ 2 644 217	+ 2 641 895,00
2020	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	16 839 810	17 452 505	17 452 508,48
Bežné výdavky	15 542 278	15 293 236	15 182 726,55
Prebytok bežného rozpočtu	1 297 532	2 159 269	2 269 781,93
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	4 929 941	2 457 442	2 457 440,69
Kapitálové výdavky	6 057 473	4 495 087	4 190 126,51
Schodok kapitálového rozpočtu	- 1 127 532	- 2 037 645	- 1 732 685,82
ROZPOČET			
Príjmy	21 769 751	19 909 947	19 909 949,17
Výdavky	21 599 751	19 788 323	19 372 853,06
PREBYTOK ROZPOČTU	+ 170 000	+ 121 624	+ 537 096,11
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	170 500	1 740 660	1 707 985,47
Výdavkové finančné operácie	340 500	1 029 647	1 029 645,65
Rozdiel vo finančných operáciách	- 170 000	711 013	678 339,82

(údaje sú uvedené v €)

1.1. PLNENIE ROZPOČTU PRÍJMOV

Vlastné príjmy bežného rozpočtu predstavovali daňové príjmy a nedaňové príjmy u kapitálového rozpočtu išlo najmä o príjmy z predaja majetku. Cudzie príjmy bežného rozpočtu boli tvorené dotáciami na činnosť preneseného výkonu štátnej správy a príjmami od obcí na činnosť spoločnej úradovne; kapitálové príjmy boli tvorené dotáciami, ktoré mesto získalo cez projekty Európskej únie a od iných subjektov verejnej správy.

Mesto v roku 2024 plnilo rozpočet príjmov nasledovne:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	20 335 295	26 150 705	26 150 700,44
Kapitálové príjmy	2 039 915	2 246 748	2 246 748,21

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s uplynulými rokmi:

2023	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	19 181 857	22 612 485	22 611 166,25
Kapitálové príjmy	15 758 526	9 890 005	9 436 994,71

2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	17 587 741	20 014 220	20 014 224,73
Kapitálové príjmy	13 608 646	5 086 129	5 086 128,62
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	15 547 940	18 037 024	18 037 035,10
Kapitálové príjmy	4 981 499	2 329 104	2 329 104,90
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné príjmy	16 839 810	17 452 505	17 452 508,48
Kapitálové príjmy	4 929 941	2 457 442	2 457 440,69

(údaje sú uvedené v €)

Z porovnania je zrejmé, že bol dosiahnutý rast bežných príjmov oproti schválenému rozpočtu ako aj oproti uplynulému obdobiu. Bežné príjmy boli naplnené vysoko nad ich schválenú úroveň, čo hodnotím veľmi kladne. Kapitálové príjmy boli rozpočtované pragmaticky, čím bol dosiahnutý aj realistický výsledok, kapitálové príjmy dosiahli rozpočtovanú úroveň.

Plnenie rozpočtu bežných príjmov

Bežné príjmy zahŕňajú vlastné príjmy (daňové a nedaňové) a cudzie príjmy (granty a transfery); ich plnenie bolo v roku 2024 nasledovné:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	12 176 248	12 316 847	12 316 847,26
Nedaňové príjmy	2 991 274	4 860 127	4 860 125,12
Granty a transfery	5 167 773	8 973 731	8 973 728,06

(údaje sú uvedené v €)

Na prekročení bežných príjmov sa podieľajú nedaňové príjmy, konkrétne príjmy z podnikania a vlastníctva majetku a granty a transfery. Ostatné kategórie bežných príjmov dosiahli rozpočtovanú úroveň.

Plnenie bežných príjmov v uplynulých rokoch bolo nasledovné:

2023	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	11 909 843	12 294 529	12 294 532,12
Nedaňové príjmy	2 391 785	2 124 136	2 122 818,47
Granty a transfery	4 880 229	8 193 820	8 193 815,66
2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	10 457 139	11 187 055	11 187 055,06
Nedaňové príjmy	2 189 461	2 921 330	2 921 337,58
Granty a transfery	4 941 141	5 905 835	5 905 832,09
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	9 860 335	10 442 810	10 442 811,33
Nedaňové príjmy	1 782 722	1 822 695	1 822 707,50
Granty a transfery	3 904 883	5 771 519	5 771 516,27
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Daňové príjmy	10 407 723	10 004 682	10 004 682,96
Nedaňové príjmy	2 497 178	1 698 317	1 698 318,06
Granty a transfery	3 934 909	5 700 027	5 749 507,46

(údaje sú uvedené v €)

Z porovnania je zrejmé, že k zvýšeniu príjmov oproti minulosti došlo u nedaňových príjmov (v tejto kategórii je to zvýšenie oproti schválenému rozpočtu evidentné).

Daňové príjmy

Najväčší podiel na celkovom objeme daňových príjmov má výnos dane poukazovanej územnej samosprávy zo štátu, tzv. podielová daň zo štátneho rozpočtu (ŠR).

Jej vývoj dokumentuje nasledovná tabuľka:

Rok	Schválený rozpočet	Skutočnosť
2018	8 285 360 €	8 775 531 €
2019	7 942 000 €	8 046 822 €
2020	8 307 851 €	7 871 216 €
2021	7 791 391 €	8 150 393 €
2022	8 385 195 €	9 023 177 €
2023	9 424 273 €	9 558 511 €
2024	9 620 362 €	9 443 265 €

Najpodstatnejšou časťou bežných príjmov mesta je daň z príjmov fyzických osôb tzv. podielová daň zo štátneho rozpočtu, ktorá v roku 2024 predstavovala 36,11 % z celkových skutočných bežných príjmov (v roku 2023 to bolo 42,27 %). Podiel tejto dane na celkových bežných príjmov klesá z dôvodu rastu nedaňových príjmov. Je dôležité uviesť, že trend vývoja podielovej dane nerastie ako v minulosti a mesto dosiahlo nižší výnos podielovej dane ako minulý rok a aj ako si rozpočtovalo pre rok 2024. V decembri 2023 MF SR zverejnilo prognózovaný podiel na výnose podielovej dane pre rok 2024 vrátane jej zúčtovania za rok 2023 pre mesto vo výške 9 704 925 €, v marci 2024 bola upravená prognóza na 9 593 978 €, v júni 2024 na 9 454 317 € a v septembri 2024 na 9 414 159 €. V skutočnosti boli mestu v roku 2024 (vrátane zúčtovania roku 2023) poukázané podielové dane vo výške 9 443 264,92 €.

Pozitívny trend zaznamenávame aj u vlastných daňových príjmov. Z prehľadu je zrejmý nárast výnosu dane z nehnuteľností (okrem dane z pozemkov). Vyšší ako za uplynulé obdobie je aj výnos z poplatku za komunálny odpad.

Vývoj plnenia výnosu z miestnych daní a poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad:

	Daň z pozemkov	Daň zo stavieb	Daň z bytov	Poplatok za komunálny odpad a drobný stavebný odpad
Skutočnosť 2018	166 647 €	600 951 €	75 302 €	495 735 €
Skutočnosť 2019	147 385 €	622 098 €	73 654 €	486 422 €
Skutočnosť 2020	243 693 €	1 075 645 €	115 189 €	577 619 €
Skutočnosť 2021	254 280 €	1 190 423 €	117 452 €	594 338 €
Skutočnosť 2022	192 511 €	1 130 576 €	114 667 €	576 423 €
Skutočnosť 2023	307 966 €	1 158 876 €	189 275 €	813 943 €
Skutočnosť 2024	273 982 €	1 248 475 €	225 656 €	848 917 €

Výber ostatných miestnych daní v roku 2024 v porovnaní s minulými rokmi dokumentuje nasledujúca tabuľka:

	2020	2021	2022	2023	2024
Daň za psa	14 553	13 352	12 791	17 540	17 284
Za nevýherné hracie automaty	150	825	250	300	319
Za predajné automaty	544	533	638	608	1 175
Za ubytovanie	16 474	14 805	17 721	20 640	25 402
Za užívanie verejného priestranstva	89 424	106 016	116 769	226 408	232 168

(údaje sú uvedené v €)

U ostatných miestnych daní je zrejmý nárast u viacerých daní, zvýšil sa výnos dane za predajné automaty, dane za užívanie verejného priestranstva a dane za ubytovanie.

Pri plnení daňových príjmov za rok 2024 je možné konštatovať, že ich stabilným základom je podielová daň zo štátneho rozpočtu (rast nie je taký ako po uplynulých rokoch, ale nezaznamenali sme významný pokles týchto príjmov). U ostatných miestnych daní je dôležité odpovedať na otázku, že sme na limite ich plnenia alebo je priestor na ich rast, najmä efektívnejším a účinnejším vymáhaním daňových pohľadávok. Tiež odporúčam, aby mesto pokračovalo vo vymáhaní daňových pohľadávok a efektívnejšie pristupovalo k vymáhaniu daňových sankcií.

Nedaňové príjmy

Zahŕňajú príjmy z podnikania a vlastníctva majetku a príjmy z administratívnych a iných poplatkov; ich plnenie bolo v roku 2024 nasledovné:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	1 263 850	3 108 623	3 108 621,94
Administratívne a iné poplatky	1 666 874	1 541 366	1 541 366,05
Úroky	400	5 498	5 498,10
Iné nedaňové príjmy	60 150	204 640	204 639,03

v porovnaní s uplynulými rokmi:

2023	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	1 062 056	518 598	518 596,60
Administratívne a iné poplatky	1 245 029	1 453 938	1 453 944,77
Úroky	0	4 185	4 185,35
Iné nedaňové príjmy	84 700	147 415	146 091,75
2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	926 656	1 484 963	1 484 964,60
Administratívne a iné poplatky	1 166 405	1 240 045	1 240 048,61
Úroky	100	0	0,00
Iné nedaňové príjmy	96 300	196 322	196 324,37
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	856 756	839 453	839 455
Administratívne a iné poplatky	829 266	772 657	772 664
Úroky	200	0	0
Iné nedaňové príjmy	96 500	210 585	210 588
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z podnikania a vlastníctva majetku	1 604 971	527 909	527 906,59
Administratívne a iné poplatky	748 957	638 379	638 380,15
Úroky	7 000	74	74,96
Iné nedaňové príjmy	136 250	531 955	531 956,36

(údaje sú uvedené v €)

V návrhu záverečného účtu je podrobne uvedené vecné aj finančné plnenie nedaňových príjmov.

Príjmy z podnikania a vlastníctva majetku sú tou kategóriou bežných príjmov, ktorá spôsobila ich celkový nárast a z naplnenia ktorých bol dosiahnutý prebytok bežného rozpočtu. Ide o príjem z prenajatých lesných pozemkov od obchodnej spoločnosti - LESY MESTA BREZNO s.r.o. vo výške 2 218 743,43 €.

Príjmy z podnikania - dividendy z účasti na majetku z akciovej spoločnosti Veolia Energia Brezno, a. s. v likvidácii mesto získalo vo výške 63 654,79 € (v roku 2023 - 9 904,45 €, v roku 2022 - 14 541,34 € a v roku 2021 - 22 208,28 €).

Príjmy z prenajatých pozemkov (okrem prenajatých lesných pozemkov) dosiahlo mesto vo výške 167 891,9 € (v roku 2023 - 196 057,68 €), z toho najvyššie príjmy boli z prenájmu poľovných revírov a verejného priestranstva.

Mesto každoročne získava príjmy z prenajatých budov, priestorov a objektov – v roku 2024 to bolo 260 340,85 € (v roku 2023 - 208 707,27 €, v roku 2022 - 232 799,65 € a v roku 2021 vo výške 234 735,39 €).

Príjmy z prenajatých strojov, prístrojov, zariadení, techniky a náradia sa oproti rokom minulým zvýšili na 390 697,70 €, ide o príjem z prenájmu tepelných zdrojov od obchodnej spoločnosti mesta Brezna - ENERGIA BREZNO, s.r.o. (v minulých rokoch to bola suma 96 513 €, išlo o príjem z prenájmu tepelných zdrojov Veolia Energia Brezno a. s., pričom 60 000,00 € mesto Brezno podľa platného dodatku ku zmluve bolo povinné investovať späť do technologických zariadení na výrobu tepla).

Bohatstvom a veľkou devízou mesta sú lesné pozemky, na ktorých hospodári obchodná spoločnosť - LESY MESTA BREZNO s.r.o. Odporúčam, aby mesto príjem z prenájmu týchto lesných pozemkov používalo na rozvoj mesta a na zhodnocovanie svojho majetku.

Pri príjmoch z majetku je dôležité, aby mesto efektívne a účinne nakladalo so svojím majetkom a dosahovalo z hospodárenia s ním príjmy, ktoré by vykryli aspoň čiastočne výdavky spojené s jeho nakladaním a udržiavaním. Pri administratívnych poplatkoch je dôležité zistiť, či je ich úroveň na limite možností alebo sa dá s ich výškou ešte pracovať.

Granty a transfery

Ide o príjmy získané v rámci sektoru verejnej správy, sú to príjmy účelovo určené na financovanie preneseného výkonu štátnej správy v rámci Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR, dotácie z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dotácie z Banskobystrického samosprávneho kraja, účelové dary od fyzických a právnických osôb a iné dotácie. Najväčší objem týchto finančných prostriedkov je určený na financovanie základných škôl a materských škôl (ide o prostriedky zo ŠR na prenesený výkon štátnej správy v školstve).

Schválený rozpočet grantov a transferov bol vysoko prekročený. V roku 2024 boli mestu poskytnuté transfery vo výške 8 962 129,16 € v porovnaní s rokom 2023 - 8 193 815,66 €, rokom 2022 - 5 905 832,09 € a rokom 2021 - 5 771 516,27 €. Mesto získalo aj granty a to vo výške 9 400 €.

Rast príjmov z grantov a transferov je evidentný a je to pre mesto skvelá vizitka a ocenenie práce pri získavaní grantov a transferov.

V návrhu záverečného účtu je spracovaný podrobný prehľad o poskytnutých transferoch a grantoch pre mesto – je uvedený poskytovateľ, účel a aj poskytnutá suma. Najväčší objem z poskytnutých transferov predstavujú normatívne a nenormatívne finančné prostriedky určené najmä na financovanie školstva, avšak významný objem predstavujú aj transfery do oblasti sociálnej práce.

Plnenie rozpočtu kapitálových príjmov

Schválený rozpočet vlastných kapitálových príjmov (z predaja kapitálových aktív – pozemkov, budov a bytov) sa v priebehu roka upravoval na základe skutočne získaných výnosov z predaja majetku mesta a rovnako sa upravoval aj rozpočet kapitálových grantov a transferov:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjem z predaja majetku	273 540	543 920	543 920,49
Tuzemské kapitálové granty a transfery	1 766 375	1 702 828	1 702 827,72

(údaje sú uvedené v €)

Schválený príjem z predaj majetku bol prekročený a pri cudzích kapitálových príjmoch sa schválený rozpočet podarilo naplniť na úroveň 100%.

V návrhu záverečného účtu je spracovaný podrobný prehľad o poskytnutých kapitálových transferoch a grantoch pre mesto – je uvedený poskytovateľ, účel a aj poskytnutá suma.

1.2. ČERPANIE ROZPOČTU VÝDAVKOV

Čerpanie výdavkov je priamo závislé na plnení príjmov (bežné výdavky) a na disponibilných kapitálových zdrojoch (kapitálové výdavky). Čerpanie výdavkov bolo prekročené oproti schválenému rozpočtu, a to tak u bežných ako aj kapitálových výdavkov.

V roku 2024 boli výdavky čerpané nasledovne:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	20 335 295	23 133 567	22 902 218,70
Kapitálové výdavky	5 924 523	8 094 522	8 031 817,39

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s uplynulým obdobím:

2023	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	19 181 857	21 942 074	21 490 126,35
Kapitálové výdavky	23 957 487	20 601 292	15 302 247,78
2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	17 258 349	18 516 975	18 359 180,54
Kapitálové výdavky	16 951 666	6 426 587	5 102 606,35
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	14 617 461	16 466 888	16 341 680,87
Kapitálové výdavky	11 458 953	5 907 969	5 905 635,29
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Bežné výdavky	15 542 278	15 293 236	15 182 726,55
Kapitálové výdavky	6 057 473	4 495 087	4 190 126,51

(údaje sú uvedené v €)

Rastúci je trend čerpania bežných výdavkov, ktorý sa za uplynulé obdobie nezastavil a určite bude rásť najmä z dôvodu legislatívnych zásahov – noviel zákonov, ktoré majú vplyv na výdavkovú časť rozpočtu.

Čerpanie rozpočtu bežných výdavkov

Vývoj čerpania rozpočtu bežných výdavkov:

Rok	Rozpočet po zmenách	Skutočnosť
2018	14 165 434 €	14 070 411 €
2019	15 710 712 €	15 589 320 €
2020	15 293 236 €	15 182 726 €
2021	16 466 888 €	16 341 681 €
2022	18 516 975 €	18 359 181 €
2023	21 942 074 €	21 490 126 €
2024	23 133 567 €	22 902 219 €

Bežné výdavky boli v roku 2024 podľa ekonomickej rozpočtovej klasifikácie čerpané nasledovne:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	8 339 352	9 269 045	9 243 351,83	99,73
Poistné a príspevky do poisťovní	3 067 268	3 582 518	3 577 637,13	99,87
Tovary a služby	4 040 126	5 265 438	5 066 855,40	96,23
Bežné transfery	4 558 460	4 734 914	4 732 725,68	99,96
Splácanie úrokov	330 089	281 652	281 648,66	100,00

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s minulým obdobím:

2023	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	7 495 212	8 324 115	8 311 438,66	99,85
Poistné a príspevky do poisťovní	2 956 533	3 131 200	3 128 321,02	99,91
Tovary a služby	4 279 441	5 443 822	5 019 654,94	92,21
Bežné transfery	4 349 537	4 869 178	4 856 955,50	99,75
Splácanie úrokov	101 134	173 759	173 756,23	100,00
2022	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	7 065 847	7 418 467	7 385 402,08	99,55
Poistné a príspevky do poisťovní	2 749 237	2 797 329	2 791 720,85	99,80
Tovary a služby	3 864 825	4 293 242	4 180 656,44	97,38
Bežné transfery	3 479 528	3 941 461	3 934 928,29	99,83
Splácanie úrokov	98 912	66 476	66 472,88	100,00
2021	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	5 924 019	6 653 562	6 646 655,75	99,90
Poistné a príspevky do poisťovní	2 342 764	2 529 998	2 525 149,80	99,81
Tovary a služby	3 322 868	3 887 725	3 780 583,09	95,39
Bežné transfery	2 952 090	3 329 238	3 322 928,38	99,81
Splácanie úrokov	75 720	66 365	66 363,85	100,00
2020	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť	% plnenia
Mzdy, platy, OON	6 368 409	6 320 009	6 302 832,55	99,73
Poistné a príspevky do poisťovní	2 395 049	2 306 708	2 306 643,94	99,99
Tovary a služby	4 011 863	3 743 680	3 650 418,69	97,51
Bežné transfery	2 686 411	2 852 493	2 852 487,07	100,00
Splácanie úrokov	80 546	70 346	70 344,30	100,00

(údaje sú uvedené v €)

Čerpanie bežných výdavkov je v návrhu záverečného účtu podrobne komentované aj podľa jednotlivých funkcií, ktoré samospráva mesta zabezpečuje (funkčná klasifikácia). V komentári je uvedené aké výdavky boli realizované v rámci školstva, sociálnej starostlivosti, kultúry, športu ale aj v rámci rozvoja obce a v rámci plnenia samosprávnych funkcií, ktoré mesto zabezpečuje prostredníctvom úradu a svojich organizácií.

Čerpanie rozpočtu kapitálových výdavkov

V roku 2024 bol schválený rozpočet kapitálových výdavkov vo výške 5 924 523 €, tento rozpočet bol v rámci procesu schvaľovania zmien rozpočtu upravený na sumu 8 094 522 €. Skutočnosť čerpania kapitálových výdavkov bola 8 031 817,39 €.

Čerpanie rozpočtu kapitálových výdavkov podľa ekonomickej rozpočtovej klasifikácie:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Nákup pozemkov a nehmotných aktív	53 999	277 336	277 336,07
Nákup budov, objektov alebo ich častí	50 000	209 160	209 160,73
Nákup strojov, prístrojov a zariadení	62 000	194 060	194 059,71
Nákup dopr. prostriedkov	0	24 537	10 711,00
Projektová dokumentácia	145 192	450 499	401 624,78
Realizácia stavieb	5 442 663	6 152 541	6 152 538,56
Rekonštrukcie a modernizácia strojov a zariadení	10 500	18 296	18 295,20
Ostatné kapitálové výdavky	100 169	101 811	101 809,70
Kapitálové transfery	60 000	666 282	666 281,64
Kapitálové transfery - NO	0	9 497	9 497,46

(údaje sú uvedené v €)

V návrhu záverečného účtu sú spracované tabuľky čerpania kapitálových výdavkov podľa ekonomickej klasifikácie a podľa funkčnej klasifikácie a komentár k čerpaniu kapitálových výdavkov. Návrh záverečného účtu obsahuje „Plnenie rozvojových programov mesta Brezna za rok 2024“ v štruktúre schválený rozpočet, upravený rozpočet a čerpanie vo finančnom vyjadrení a v percentách oproti upravenému rozpočtu.

Aj v nadchádzajúcom období odporúčam venovať zvýšenú pozornosť efektívnemu riadeniu rozvojových investičných programov. Kľúčovou prioritou by malo byť dokončenie už rozpracovaných projektov, ktoré predstavujú významné investície do rozvoja mesta. Realizácia plánovaných rozvojových investícií, a tým aj čerpanie kapitálových výdavkov, je aktuálne podmienená najmä dostupnosťou externých finančných zdrojov – kapitálových dotácií z rozpočtu Európskej únie a štátneho rozpočtu. Tieto zdroje však vyžadujú potrebné spolufinancovanie zo strany mesta, a preto bude nevyhnutné tieto finančné prostriedky prioritne zabezpečiť. Bez navýšenia vlastných zdrojov mesta (prebytok bežného rozpočtu, vlastné kapitálové príjmy a rezervný fond) bude problematické zabezpečiť dokončenie už začatých projektov. Navyše v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že prebytok bežného rozpočtu, ktorý by mohol slúžiť na spolufinancovanie investičných programov, musí byť v priebehu rozpočtového roka prednostne použitý na splácanie návratných zdrojov financovania.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné pristupovať k finančnému plánovaniu rozvojových investičných programov s maximálnou mierou zodpovednosti a obozretnosti. Rovnako je dôležité aktívne vyhľadávať možnosti získavania dodatočných zdrojov financovania, vrátane zapojenia do nových dotačných schém a partnerstiev. V tejto aktivite je mesto úspešné, čo hodnotím kladne.

1.3. FINANČNÉ OPERÁCIE

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody z peňažných fondov a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí.

Príjmové finančné operácie v roku 2024:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Z ostatných finančných operácií	53 773	904 212	855 340,99
Tuzemské úvery, pôžičky	4 751 237	4 303 658	4 303 657,03

(údaje sú uvedené v €)

Cez príjmové finančné operácie sa zapojili do rozpočtu nevyčerpané účelovo určené prostriedky vo výške 613 067,76 €, finančné prostriedky čerpané z fondu prevádzky, opráv a údržby bytov vo výške 27 666,08 € a prostriedky rezervného fondu vo výške 263 478,16 €.

Cez príjmové finančné operácie sa zapojili do rozpočtu návratné zdroje financovania, konkrétne

- úver zo Štátneho fondu rozvoja bývania zapojený bol vo výške 3 630 916,79 €,
- úver z Environmentálneho fondu - Zmluva č. 4668 08U02 zo dňa 28. 02. 2024 vo výške 220 273,82 €, poukázaných na účet mesta bolo 213 396,56 €;
- úver z Environmentálneho fondu - Zmluva č. 4638 08U02 z 18.07.2023 vo výške 220 083,92 €, bolo poukázaných na účet mesta 198 809,75 €;
- úver z Environmentálneho fondu - Zmluva č. 4636 08U02 z 29. 11. 2023 vo výške 113 814,84 €, poukázaných na účet mesta bolo 112 534,32 €;
- úver z Environmentálneho fondu - Zmluva č. 4660 08U02 z 29. 11. 2023 vo výške 164 935,77 €, bolo poukázaných na účet 147 999,61 €.

Výdavkové finančné operácie v roku 2024:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Splácanie domácej istiny	920 402	1 089 080	1 089 078,32
Iné finančné operácie	0	125 052	125 052,16

(údaje sú uvedené v €)

Cez výdavkové finančné operácie sa uhradili splátky istiny návratných zdrojov financovania v celkovej výške 1 089 078,32 €:

- z úveru na Dostavbu a stavebné úpravy zimného štadióna (z r. 2005) 159 255,98 €
- z úveru na Dostavbu a stavebné úpravy zimného štadióna (z r. 2009) 100 420,80 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu 23 b.j. Mazorník 13 383,95 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu bytov Nálepková 17 359,56 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu 24 b.j. ŠLN 21 393,63 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu Dom seniorov a denný stacionár 27 548,84 €
- z prevzatého úveru HOTEL ĎUMBIER s.r.o. 6 343,68 €
- z investičného úveru (2021) 400 000,00 €
- z úveru EF – ZEÚ MŠ B. Nemcovej 45 860,00 €
- z úveru EF – ZEÚ MŠ Hradby 143 632,00 €
- z úveru EF – Kompostáreň 1 248,00 €
- z úveru ŠFRB na výstavbu 96 b. j. Mazorník 137 415,88 €
- z úveru EF – Vnútroblok 9. mája vstup 4 221,00 €
- z úveru EF – Vnútroblok MPČL 5 553,00 €

Cez výdavkové finančné operácie mesto uhradilo peňažné vklady do základného imania:

- v roku 2024 - uznesením zastupiteľstva č. 46/2024 zo dňa 23. 03. 2024 bolo zvýšené základné imanie obchodnej spoločnosti Mestský hotel Ďumbier s. r. o., o 100 000,00 € (v roku 2023 - uznesením č. 37/2023 zo dňa 23. 02. 2023 bola založená obchodná spoločnosť Mestský hotel Ďumbier, s.r.o., peňažný vklad do základného imania spoločnosti bol schválený vo výške 200 000,00 € a uznesením č. 220/2023 bol vklad do základného imania zvýšený o 70 000,00 €);
- uznesením zastupiteľstva č. 181/2024 zo dňa 13. 11. 2024 bola založená obchodná spoločnosť Sociálny podnik mesta Brezno, s.r.o., s výškou vkladu vo výške 5 000,00 €;
- uznesením zastupiteľstva č. 182/2024 zo dňa 13. 11. 2024 bola založená obchodná spoločnosť BREZINKY, s.r.o., s výškou vkladu vo výške 20 000,00 €.

1.4. VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA

Výsledok rozpočtového hospodárenia sa zisťuje po zúčtovaní celkových príjmov a výdavkov ako výsledok ich súhrnnej bilancie. Výsledok rozpočtového hospodárenia môže byť prebytok alebo schodok jej rozpočtu; podľa § 2 písm. b) a c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy; prebytkom rozpočtu je kladný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu, schodkom rozpočtu je záporný rozdiel medzi príjmami a výdavkami rozpočtu. Pod príjmami a výdavkami rozpočtu sa chápu bežné príjmy a bežné výdavky (bežný rozpočet) a kapitálové príjmy a kapitálové výdavky (kapitálový rozpočet); súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu nie sú finančné operácie.

Hospodárenie mesta v roku 2024 dokumentuje nasledovná tabuľka:

	Schválený rozpočet	Rozpočet po zmenách	Čerpanie rozpočtu
Bežný rozpočet			
Bežné príjmy	20 335 295	26 150 705	26 150 700,44
Bežné výdavky	20 335 295	23 133 567	22 902 218,70
Prebytok bežného rozpočtu	0	3 017 138	3 248 481,74
Kapitálový rozpočet			
Kapitálové príjmy	2 039 915	2 246 748	2 246 748,21
Kapitálové výdavky	5 924 523	8 094 522	8 031 817,39
Schodok kapitálového rozpočtu	- 3 884 608	- 5 847 774	- 5 785 069,18
ROZPOČET			
Príjmy	22 375 210	28 397 453	28 397 448,65
Výdavky	26 259 818	31 228 089	30 934 036,09
SCHODOK ROZPOČTU	- 3 884 608	- 2 830 636	- 2 536 587,44
Finančné operácie			
Príjmové finančné operácie	4 805 010	5 207 870	5 158 998,02
Výdavkové finančné operácie	920 402	1 214 132	1 214 130,48
Rozdiel vo finančných operáciách	3 884 608	3 993 738	3 944 867,54

(údaje sú uvedené v €)

Mesto v roku 2024 hospodáril s prebytkom bežného rozpočtu a schodkom kapitálového rozpočtu. Celkovo hospodárenie mesta skončilo v roku 2024 so schodkom rozpočtu vo výške 2 536 587,44 €, takto vykázaný schodok rozpočtu je zistený v súlade s § 2 písm. c) a § 10 ods. 3 písm. a) a b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Rozdiel medzi príjmovými a výdavkovými finančnými operáciami mesta Brezno za rok 2024 je zostatok finančných prostriedkov vo výške 3 944 867,54 €. Rozdiel medzi schodkom rozpočtu a zostatkom finančných operácií je zostatok finančných prostriedkov vo výške 1 408 280,10 €.

Mesto k 31.12.2024 vykazuje nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo ŠR, z rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, ktoré možno použiť v nasledujúcom rozpočtovom roku, vo výške 286 241,95 €.

Na účely tvorby peňažných fondov sa z prebytku rozpočtu tieto nevyčerpané účelovo určené prostriedky poskytnuté v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo ŠR, z rozpočtu EÚ alebo na základe osobitného predpisu, vylučujú.

Zostatok finančných prostriedkov pre tvorbu peňažných fondov je vo výške 1 122 038,15 € a mesto navrhuje v súlade s platnou právnou úpravou tento zostatok finančných prostriedkov odvieť do rezervného fondu.

Na základe dosiahnutých výsledkov hospodárenia za rok 2024 konštatujem, že mesto sa snaží postupovať zodpovedne pri správe verejných financií. V kontexte aktuálnych ekonomických výziev je dôležité pokračovať v rozpočtovej disciplíne, strategickom plánovaní a hľadaní rezerv, najmä na strane bežných výdavkov, s cieľom udržať dlhodobú finančnú rovnováhu.

V stanovisku k návrhu záverečného účtu za rok 2023, vychádzajúc z dostupných údajov o rozpočtovom hospodárení mesta, ako aj s prihliadnutím na dopady legislatívnych zmien a vývoj makroekonomických ukazovateľov, ktoré ovplyvňujú aj hospodárenie samospráv, som uviedla niekoľko odporúčaní. Tieto odporúčania boli zo strany vedenia mesta akceptované a ich implementácia sa pozitívne prejavila už v priebehu rozpočtového hospodárenia v roku 2024:

- a) mesto sa zodpovedne pripravilo na nižší rast daňových príjmov, predovšetkým podielových daní zo štátneho rozpočtu, ako aj na zvýšené požiadavky na bežné výdavky;
- b) cieľavedomým zvyšovaním nedaňových príjmov a uplatňovaním rozpočtovej zodpovednosti sa mestu podarilo vytvoriť prebytok bežného rozpočtu, ktorý bol následne použitý na financovanie kapitálových výdavkov a splácanie návratných zdrojov financovania.

Pre zabezpečenie efektívneho a udržateľného hospodárenia v nasledujúcich rokoch je nevyhnutné, aby mesto pokračovalo v systematickej analýze štruktúry bežných výdavkov s cieľom identifikovať a využívať možné vnútorné rezervy v rámci bežného rozpočtu.

Mesto je dlhodobo úspešné v získavaní externých finančných zdrojov — zo štátneho rozpočtu, fondov Európskej únie, na základe medzinárodných dohôd. Na zabezpečenie spolufinancovania týchto projektov však potrebuje disponovať dostatočnými vlastnými zdrojmi. Tie je potrebné systematicky budovať vhodne nastavenou fiškálnou politikou na strane príjmov a dôsledným uplatňovaním rozpočtovej disciplíny na strane výdavkov.

Zvláštnu pozornosť si vyžaduje narastajúca disproporcia medzi objemom kapitálového rozpočtu a počtom ako aj rozsahom rozvojových programov zahrnutých v programovom rozpočte. Finančné poddimenzovanie kapitálového rozpočtu je spôsobené najmä dlhodobým poklesom vlastných zdrojov, vysokou rozpracovanosťou investičných projektov a zložitými, časovo náročnými administratívnymi procesmi — od schvaľovania nenávratných finančných príspevkov, cez verejné obstarávanie, až po vykonávanie finančnej kontroly (vrátane administratívnej finančnej kontroly a kontroly na mieste).

Na zvrátenie tohto trendu bude potrebné nielen optimalizovať projektový manažment a zefektívniť interné procesy, ale aj aktívne hľadať nové zdroje príjmov a strategicky plánovať kapitálové výdavky v súlade s reálnymi možnosťami rozpočtu mesta.

2. BILANCIA AKTÍV A PASÍV

Z bilancie aktív a pasív je zrejmý vyšší podiel neobežného majetku oproti obežnému majetku v aktívach mesta. Oproti minulému roku mesto zaznamenalo nárast majetku, čo je veľmi priaznivý ukazovateľ; tento nárast bol zaznamenaný u neobežného majetku, menovite dlhodobého hmotného majetku a tiež u obežného majetku.

V návrhu záverečného účtu sú aktíva a pasíva podrobne okomentované. Mesto zdôvodnilo pohyb aktív podľa jednotlivých druhov majetku a to tak pri prírastkoch ako aj pri úbytkoch majetku.

Mesto za rok 2024 zaznamenalo zníženie stavu celkových pohľadávok, čo hodnotím kladne a naďalej odporúčam vymáhaniu pohľadávok zo strany mesta venovať maximálnu pozornosť.

Prehľad vývoja pohľadávok za uplynulé roky:

Rok	Pohľadávky celkom
2020	1 509 302
2021	1 418 092
2022	1 484 557
2023	1 747 877
2024	1 526 109

(údaje sú uvedené v €)

V roku 2024 sa znížil stav pohľadávok o 221 768 € oproti roku 2023 (pohľadávky po lehote splatnosti sa znížili o 236 822 €).

Vývoj pohľadávok podľa lehoty splatnosti:

Rok	Pohľadávky v lehote splatnosti	Pohľadávky po lehote splatnosti
2020	185 532	1 323 770
2021	34 439	1 383 653
2022	265 507	1 219 050
2023	270 091	1 477 786
2024	285 145	1 240 964

(údaje sú uvedené v €)

Daňové pohľadávky

Vývoj daňových pohľadávok – nedoplatkov za uplynulé roky:

	2020	2021	2022	2023	2024
Daň z nehnuteľností	465 538	336 770	311 101	392 636	370 854
Daň za psa	3 907	3 764	4 035	3 902	3 709
Daň za verejné priestranstvo	6 677	3 846	2 082	5 579	5 038
Daň za nevýherné hracie automaty	667	0	0	0	
Daň za predajné automaty	0	0	0	45	45
Daň za ubytovanie	107	87	1 665	938	359
Poplatok za KO	450 832	462 189	482 564	531 170	542 709
Celkom	927 728	806 656	801 447	934 270	922 715

(údaje sú uvedené v €)

Kým v minulých rokoch bol vývoj daňových pohľadávok nepriaznivý, v roku 2024 sa podarilo vývoj zastabilizovať (daňové pohľadávky klesli na úroveň roku 2020). Z výsledkov je zrejmé, že s daňovými pohľadávkami sa pracuje, v roku 2024 bolo z celkového počtu 375 daňových exekučných konaní, ukončených 164 daňových exekučných konaní. K 31.12.2024 zostalo aktívnych 292 neukončených daňových exekučných konaní. V roku 2024 sa vymohlo v daňových exekučných konaniach spolu 160 125,38 €. K 31.12.2024 bolo evidovaných 63 záložných práv k nehnuteľnostiam daňových dlžníkov. Z celkového počtu 67 záložných práv k nehnuteľnostiam daňových dlžníkov boli 4 záložné práva po uhradení nedoplatkov zrušené. Mesto uplatňuje nový inštitút vymáhania daňových nedoplatkov, a to daňové exekúcie zadržaním vodičského preukazu. Zabezpečuje tiež vymáhanie daňových nedoplatkov cez daňové exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu v banke, daňové exekúcie zrážkami z dôchodku daňového dlžníka, daňové exekúcie zrážkami zo mzdy daňového dlžníka a cez exekúcie prostredníctvom externých exekútorov.

Nedaňové pohľadávky

V roku 2024 sa podarilo znížiť nedaňové pohľadávky, k 31.12.2024 boli nedaňové pohľadávky vo výške 603 395,14 € (k 31. 12. 2023 - 813 607,02 €, k 31.12.2022 - 683 110,06 €, k 31.12.2021 - 612 435,76 €).

V návrhu záverečného účtu je uvedená podrobná štruktúra nedaňových pohľadávok, príčiny a dôvody ich vzniku ako aj spôsob ako sa s nimi nakladá.

Závázky

Mesto eviduje záväzky k 31.12.2024 vo výške 14 582 596 € (31.12.2023 - 10 550 192 €, k 31.12.2022 - 8 592 328 €, k 31.12.2021 - 7 336 467 €). V návrhu záverečného účtu je podrobne uvedená štruktúra záväzkov mesta.

Dávam do pozornosti rast záväzkov oproti minulým rokom, v porovnaní s rokom 2021 ide o dvojnásobný nárast z 7 336 467 € na 14 582 596 €. Najväčší nárast bol zaznamenaný na ostatných záväzkoch, ide najmä o záväzky voči Štátnemu fondu rozvoja bývania a Environmentálneho fondu. Vysoké sú aj záväzky voči dodávateľom, mesto ich eviduje vo výške 802 510,39 €. Ide o záväzky do lehoty splatnosti, z toho investičné vo výške 683 507,13 € a neinvestičné vo výške 119 003,26 €. Na výšku záväzkov upozorňujem z dôvodu, že ide o zvýšené nároky na rozpočet mesta, záväzky voči dodávateľom sú splatné v roku 2025 a ostatné dlhodobé záväzky v ďalších rokoch podľa splatnosti návratných zdrojov financovania.

3. PREHEAD O STAVE A VÝVOJI DLHU

Podmienky na prijatie návratných zdrojov financovania sú upravené v ustanovení §17 ods.6 zákona č. 583/2004 Z. z. Podľa citovaného ustanovenia obec môže na plnenie svojich úloh prijať návratné zdroje financovania, len ak

- a) celková suma dlhu obce neprekročí 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a
- b) suma splátok návratných zdrojov financovania, vrátane úhrady výnosov a suma splátok záväzkov z investičných dodávateľských úverov neprekročí v príslušnom rozpočtovom roku 25 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka znížených o prostriedky poskytnuté v príslušnom rozpočtovom roku obci alebo vyššiemu územnému celku z rozpočtu iného subjektu verejnej správy, prostriedky poskytnuté z Európskej únie a iné prostriedky zo zahraničia alebo prostriedky získané na základe osobitného predpisu.

Platí, že obe podmienky musia byť splnené súčasne.

Podľa §17 ods.7 a 8 zákona č. 583/2004 Z. z. celkovú sumu dlhu obce tvorí súhrn záväzkov vyplývajúcich zo splácania istín návratných zdrojov financovania a súhrn záväzkov z investičných dodávateľských úverov a ručiteľských záväzkov obce.

Do celkovej sumy dlhu sa nezapočítavajú záväzky z úverov zo Štátneho fondu rozvoja bývania a úverov z Environmentálneho fondu.

Mesto v roku 2024 pristúpilo k prijatiu návratných zdrojov financovania – úverov z Environmentálneho fondu:

Účel prijatia a použitia úveru: Regenerácia vnútrobloku Brezno, ŠLN

Výška úveru: 220 273,82 €

Účel prijatia a použitia úveru: Kompostáreň Brezno

Výška úveru: 601 534,33 €

Účel prijatia a použitia úveru: Modernizácia krytej plavárne, Brezno - Mazorníkovo

Výška úveru: 5 234 727,49 €

Pri prijatí a schvaľovaní každého z uvedených úverov som preverila splnenie podmienky podľa §17 ods.6 písm. b) zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy (pri úveroch z Environmentálneho fondu bolo preverené splnenie podmienky podľa § 17 ods. 6 písm. b) zákona č.583/2004 Z. z., nakoľko tieto návratné zdroje financovania nevstupujú do celkovej sumy dlhu).

Podmienky prijatia návratných zdrojov financovania boli mestom splnené. Výsledky preverenia boli predkladané na rokovanie zastupiteľstva vždy pred schvaľovaním prijatia návratných zdrojov financovania.

Prehľad o návratných zdrojov financovania mesta so stavom k 31.12.2023 a k 31.12.2024:

Číslo zmluvy	Splatnosť	Schválená výška v €	Účel	Zostatok k 31.12.2023	Zostatok k 31.12.2024
11/101/06	01.06.2025		Reštrukturalizácia úveru	161 483,48	53 827,50
11/101/05	25.07.2030	3 632 742,48	Zimný štadión	336 511,16	284 911,16
11/018/06	25.07.2030	192 524,73	Hotel Ďumbier	41 405,68	35 062,00
11/023/09	14.10.2029	2 100 000,00	Zimný štadión, Prestavba a nadstavba ZŠ P2 Rekonštrukcia námestia III. etapa	659 626,80	559 206,00
600/416/2018	2049	870 500,00	Dom seniorov a denný stacionár	739 381,42	711 832,58
603/1127/2002	15.07.2032	337 183,83	nájomný dom - 23 b.j. MPČL	149 490,84	136 106,89
603/646/2007	15.09.2037	515 833,50	nájomný dom - 39 b.j. Nálepkova	258 084,33	240 724,77
600/39/2018	15.08.2048	655 200,00	nájomný dom - 24 b.j. ŠLN	552 878,43	533 133,98
600/40/2018	15.08.2038	34 550,00	TV - 24 b.j. ŠLN	26 014,70	24 365,52
600/231/2021	06.07.2063	5 838 160,00	nájomný dom - 96 b.j. Mazorník	5 703 924,96	5 581 423,92

600/232/2021	06.07.2043	313 890,00	TV -96 b.j. Mazorník	300 713,60	285 798,16
4626 08U03	04.04.2043	24 857,40	EF - Kompostáreň	24 233,40	22 985,40
4618 08U02	26.06.2028	56 377,30	EF - ZEÚ MŠ B. Němcovej	55 672,30	9 812,30
4619 08U02	27.12.2027	171 645,35	EF - ZEÚ MŠ Hradby	169 497,35	25 865,35
4638 08U02	27.06.2044	220 083,92	EF - ZEÚ MŠ MPČĽ 35	220 083,92	212 133,92
4636 08U02	25.03.2044	112 534,32	EF - Vnútroblok 9. mája vstup	112 534,32	108 313,32
4660 08U02	25.03.2044	147 999,61	EF - Vnútroblok MPČĽ	147 999,61	142 446,61
4668 08U02	27.12.2044	213 396,56	EF – Vnútroblok ŠLN II.		213 396,56
132/CC/21	31.12.2025	2 000 000,00	Investičný úver - 2021	800 000,00	400 000,00
954/CC/23	31.07.2043	3 500 000,00	Investičný úver - 2023	3 500 000,00	3 500 000,00
SPOLU				13 959 536,30	13 081 345,94

Stav a vývoj dlhu za posledné obdobie:

Rok	Celková suma dlhu v €	Suma splátok istiny vrátane výnosov	Skutočné bežné príjmy predchádzajúceho roka/ Skutočné bežné príjmy predchádzajúceho roka bez transferov	§17 ods.6 písm. a) (v %)	§17 ods.6 písm. b) (v %)
2018	3 223 302	395 129	14 164 622/ 10 534 730	22,71	3,75
2019	3 115 374	411 588	16 526 080/ 11 918 430	18,85	3,45
2020	2 431 365	1 098 701	16 047 185/ 11 514 139	15,15	9,54
2021	3 768 275	1 169 858	17 452 508/ 11 288 001	21,59	10,36
2022	3 104 206	1 624 579	18 037 035/ 12 212 049	17,21	13,30
2023	5 499 027	1 879 193	20 014 225/ 14 006 593	27,48	13,42
2024	4 833 007	1 369 337	22 611 166/ 12 774 101	21,388	10,72

4. ÚDAJE O HOSPODÁRENÍ PRÍSPĚVKOVEJ ORGANIZÁCIE

Mesto má zriadenú jednu príspevkovú organizáciu – Technické služby Brezno. Záverečný účet obsahuje strohé údaje o hospodárení tejto príspevkovej organizácie. Vzhľadom k výške príspevku a k činnostiam, ktoré táto organizácia pre mesto zabezpečuje odporúčam, aby sa v tejto časti návrhu záverečného účtu venovala hospodáreniu príspevkovej organizácii väčšia pozornosť.

Mesto svojej príspevkovej organizácii poskytlo príspevok na prevádzku a príspevok na obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku:

2024	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	3 598 088	3 496 796,30	52 780	52 778,80

(údaje sú uvedené v €)

v porovnaní s uplynulými rokmi:

2023	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	3 366 323,40	3 366 323,40	82 539,28	82 539,28
2022	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	2 849 005,36	2 849 005,36	870 820,63	870 820,63
2021	Bežný príspevok		Kapitálový príspevok	
	rozpočet	čerpanie	rozpočet	čerpanie
Technické služby	2 560 994,29	2 560 994,29	560 160,35	560 160,35

(údaje sú uvedené v €)

Hospodárenie príspevkovej organizácie za hlavnú činnosť v roku 2024 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:

	Technické služby - 2020	Technické služby - 2021	Technické služby - 2022	Technické služby - 2023	Technické služby - 2024
Náklady	3 820 843,83	4 233 832,25	4 941 514,62	5 557 477,04	6 109 685,11
Výnosy, v tom :	3 863 286,55	4 222 539,77	4 814 389,67	5 559 326,27	6 195 205,98
Výsledok hospodárenia (po zdanení)	42 442,72	- 11 292,48	- 127 124,95	1 849,23	83 309,88

(údaje sú uvedené v €)

Hospodárenie príspevkovej organizácie za podnikateľskú činnosť v roku 2024 v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi:

	Technické služby - 2020	Technické služby - 2021	Technické služby - 2022	Technické služby - 2023	Technické služby - 2024
Náklady	431 883,70	621 153,39	708 291,09	560 811,33	743 772,69
Výnosy	436 195,05	634 822,72	685 227,65	585 695,45	745 911,97
Výsledok hospodárenia (po zdanení)	3 738,74	13 457,92	- 23 063,44	24 601,84	2 139,28

(údaje sú uvedené v €)

5. PREHĽAD O POSKYTNUTÝCH DOTÁCIÁCH

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy návrh záverečného účtu obsahuje aj podrobný prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 cit. zákona v členení podľa jednotlivých príjemcov. Mesto poskytlo dotácie v súlade s cit. zákonom a s VZN o poskytovaní dotácií a členských príspevkov fyzickým a právnickým osobám – podnikateľom na podporu všeobecne prospešných služieb, na všeobecne prospešný a verejnoprospešný účel.

6. ÚDAJE O PODNIKATELSKEJ ČINNOSTI

Návrh záverečného účtu mesta Brezna neobsahuje údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti, pretože mesto v roku 2024 nevykonávalo podnikateľskú činnosť.

7. HODNOTENIE PROGRAMOV ROZPOČTU

V súlade so zákonom o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy bol rozpočet na rok 2024 zostavený ako programový rozpočet; výdavky rozpočtu mesta boli alokované do príslušných programov, ktoré sa vnútorne členili na podprogramy, prvky a projekty. Každý program, ktorý predstavuje súhrn viacerých aktivít, mal definovaný svoj zámer a cieľ, pričom zámer vyjadruje očakávaný pozitívny dôsledok dlhodobého plnenia príslušných cieľov a cieľ sa monitoruje a hodnotí merateľným ukazovateľom. Hodnotenie programov v návrhu záverečného účtu je na úrovni slovného uvedenia plnenia či neplnenia jednotlivých programov mesta, vrátane jeho prvkov a projektov.

Programovému rozpočtovaniu sa venuje veľká pozornosť. Pre jeho úspešnú implementáciu v miestnej a regionálnej územnej samospráve Ministerstvo financií SR ako metodickú pomôcku zverejnilo nasledovné dokumenty:

- Praktický a konkrétny manuál pre tvorbu programových štruktúr na úrovni miestnej a regionálnej územnej samosprávy
- Prehľad najlepších príkladov rozpočtovania na úrovni miestnej a regionálnej územnej samosprávy
- Zborník obsahujúci príklady správne aj nesprávne formulovaných zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov miestnej a regionálnej územnej samosprávy
- Informačný dokument o programovom rozpočtovaní, jeho výhodách a význame pre zlepšenie rozhodovacieho procesu s príkladmi aplikácie v zahraničí

Z týchto materiálov vyplýva, že programové rozpočtovanie je systém plánovania, rozpočtovania, monitorovania a hodnotenia, ktorého cieľom je dlhodobo dosahovať hospodárnosť, efektívnosť a výkonnosť pri využívaní verejných zdrojov, zvyšovať kvalitu poskytovaných služieb obyvateľstvu, zabezpečiť transparentný a zodpovedný prístup pri rozdeľovaní a čerpaní verejných prostriedkov. Kľúčovým prvkom je prepojenie rozpočtových zdrojov s reálne dosiahnutými výsledkami.

Úspešnosť programového rozpočtovania je podmienená jasným zadefinovaním a vyhodnocovaním zámerov, cieľov a merateľných ukazovateľov v kontexte čerpania výdavkov so zameraním na efektívnosť, účinnosť a výkonnosť. Zámery sú formou na vyjadrenie očakávaného pozitívneho dôsledku dlhodobého plnenia cieľov, predstavujú najvyššiu strategickú úroveň, víziu, ku ktorej obec smeruje. Ciele sú formou na vyjadrenie konkrétnych výsledkov a výstupov, ktoré sa musia dosiahnuť, aby sa naplnil zámer.

Návrh záverečného účtu obsahuje „Hodnotiacu správu za obdobie od 1.1.2024 do 31.12.2024“ (ďalej len „hodnotiaca správa“). Podľa návrhu záverečného účtu a hodnotiacej správy boli výdavky rozpočtu mesta alokované do 9 programov, ktoré sa vnútorne členili na podprogramy, niektoré aj na prvky a projekty. V rámci programov, podprogramov, prvkov a projektov boli zadefinované zámery, zodpovednosť, ciele a merateľné ukazovatele. Hodnotenie výdavkov programového rozpočtu nebolo predložené v členení na bežné a kapitálové výdavky podľa § 10 ods. 3 a 4 posledná veta zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh záverečného účtu obsahuje „Plnenie rozvojových programov mesta Brezna za rok 2024“, v rámci ktorého sa vychádzalo z návrhu rozpočtu rozvojových programov mesta, ktorý nebol spracovaný podľa funkčnej rozpočtovej klasifikácie. Musím konštatovať, že viaceré aktivity nepredstavovali reálne rozvojové programy či investičné akcie, ale išlo skôr o obstaranie dlhodobého hmotného a nehmotného majetku z kapitálových výdavkov.

Z tohto dôvodu odporúčam vykonať „inventúru rozvojových programov“ a prehodnotiť zaradenie jednotlivých aktivít do rozvojových programov mesta. Obstaranie majetku by nemalo byť automaticky považované za investičnú akciu v rámci rozvojového programu.

„Plnenie rozvojových programov mesta Brezna za rok 2024“ neobsahuje rozloženie realizácie rozvojových programov na konkrétne časové obdobie, absentuje vyhodnotenie cieľov a zámerov jednotlivých rozvojových programov rozpočtu. Realizácia rozvojových programov rozpočtu mesta nebola rozložená a viazaná na konkrétne časové obdobie (zo zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy sa uplatňuje viacročný rozpočet na tri rozpočtové roky). Keďže neboli stanovené zámery a ciele s časovým rámcom, nie je možné určiť horizont dosiahnutia plánovaných výsledkov. Chýbajú tak informácie o napĺňaní strategických vízií v strednodobom a dlhodobom horizonte.

Komplexné zhodnotenie tvorby a plnenia programového rozpočtu mesta bude vykonané v roku 2025 v rámci kontrol podľa plánu kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky.

ZÁVER

Návrh záverečného účtu mesta Brezna za rok 2024 je spracovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami § 16 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a obsahuje všetky predpísané náležitosti podľa § 16 ods. 5 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Návrh záverečného účtu mesta Brezna za rok 2024 bol zverejnený v súlade s § 9 ods. 2 zákona o obecnom zriadení a § 16 ods. 9 zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Riadna účtovná závierka k 31.12.2024 bola overená audítorom v súlade so všeobecne-záväznými právnymi predpismi.

ING. INGRID KONEČNÁ VEVERKOVÁ
HLAVNÁ KONTROLÓRKA MESTA BREZNA